

Desatero (bezpečnosti práce) pro mladého pracovníka

1. Vykonávej jen práci sjednanou v pracovní smlouvě a na místě výkonu práce (pracovišti, pracovním místě), které určí a v pracovní smlouvě uvede zaměstnavatel. Před podpisem pracovní smlouvy se s jejím zněním podrobně seznam, popřípadě si od zaměstnavatele nech vysvětlit jednotlivá ustanovení, která jsou v pracovní smlouvě uvedena. Před uzavřením pracovní smlouvy je zaměstnavatel povinen Tě seznámit s právy a povinnostmi, které z pracovní smlouvy vyplývají, a s pracovními podmínkami, za nichž budeš práci vykonávat.

Informace o sjednávání a náležitostech pracovního poměru a v případě zaměstnávání studentů, dohodách a o pracích konaných mimo pracovní poměr, najdeš v zákoníku práce.

Informace týkající se ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek Ti bezplatně poskytnou oblastní inspektoráty práce.

2. Při práci dodržuj právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
3. Při práci dodržuj pracovní kázeň a dobře se soustřeď.
4. Při práci dodržuj stanovené technologické a pracovní postupy. Přitom dodržuj zásady bezpečného chování a dbej pokynů nadřazených.
5. Při práci používej stanovené pracovní prostředky, stroje, nástroje a nářadí a dopravní prostředky. V zájmu bezpečné obsluhy strojů a zařízení se seznam s návody pro jejich použití.

Pamatuj, že činnosti, které představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví, a obsluhu technických zařízení, která představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví, můžeš vykonávat, jen jsi-li pro výkon těchto činností zdravotně a odborně způsobilý (máš požadovanou kvalifikaci, oprávnění apod.) a byl jsi za tím účelem řádně proškolen a zacvičen.

Pamatuj, že řadu činností smějí provádět a zařízení obsluhovat jen osoby starší 18 let.

6. Práci, pro kterou nemáš odbornou způsobilost, oprávnění nebo jinou požadovanou kvalifikaci, nejsi pro ni zaškolen, nebo pro ni nejsi zdravotně způsobilý, máš právo odmítnout. Máš rovněž právo odmítnout výkon práce, o níž se důvodně domníváš, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje Tvůj život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných osob.

Odmítnutí takové práce nelze posuzovat jako nesplnění povinnosti.

7. K ochraně před riziky a následnými úrazy a poškozením zdraví používej ochranné prostředky, které v zájmu prevence rizik zaměstnavatel stanovil v podobě technických, technologických, organizačních a jiných opatření, přidělené osobní ochranné pracovní prostředky. Svévole neměň a nevyřazuj z provozu ochranná zařízení.
8. Dodržuj zaměstnavatelem stanovené přestávky na oddech a jídlo a bezpečnostní přestávky, které jsou nařízeny pro činnosti, při nichž je člověk vystaven rizikovým faktorům, jako jsou například vibrace, hluk, zřetěžení, činnosti jednotvárné a jednostranně zatěžující organismus, ruční přenášení břemen, řízení motorových vozidel apod.

9. Plň své povinnosti. Z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci máš, kromě povinností, které vyplývají z pracovního poměru, dbát podle svých možností nejen o svou vlastní bezpečnost a zdraví, ale také o bezpečnost a zdraví osob, kterých se Tvé jednání bezprostředně dotýká. Znalost předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí Tvých kvalifikačních předpokladů. Konkrétně jsi povinen:
- účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem v zájmu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a podrobit se ověření jejich znalostí,
 - podrobit se lékařským prohlídkám, očkování, vyšetření a diagnostickým zkouškám stanoveným zvláštními právními předpisy,
 - nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato pracoviště, nevstupovat pod jejich vlivem na pracoviště zaměstnavatele a nekouřit na pracovištích, kde pracují také nekuřáci,
 - oznamovat svému nadřízenému nedostatky a závady na pracovišti, které by mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví při práci, a podle svých možností se podílet na jejich odstraňování; bezodkladně oznamovat svému nadřízenému svůj pracovní úraz, pokud Ti to Tvůj zdravotní stav dovolí, a pracovní úraz jiné osoby, jehož jsi byl svědkem, a spolupracovat při vyšetřování jeho příčin,
 - podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda nejsi pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.
10. Trvej na svých právech. Ve věci bezpečnosti a ochrany zdraví při práci máš také svá práva. Máš:
- právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích při práci a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením,
 - právo a zároveň i povinnost podílet se na vytváření zdravého a bezpečného pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním stanovených a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Svoje práva můžeš uplatňovat prostřednictvím příslušných odborových orgánů nebo zástupců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Rady závěrem

Toto „Desatero (bezpečnosti práce) pro mladého pracovníka“ je souhrnem nejdůležitějších pravidel, která se vyplatí dodržovat v zájmu ochrany Tvého života a zdraví a života a zdraví Tvých spolupracovníků. Otázka pracovní bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je otázkou natolik složitou a významnou, že se neobejde bez podrobnějších informací. Krom toho, neznalost zákona (a v tomto případě i řady dalších předpisů) nejen že neomlouvá, ale může způsobit závažné a mnohdy nenávratné poškození zdraví a v horším případě i smrt.

Podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, a specificky pak podmínky práce mladistvých, žen a těhotných žen, přehledy zakázaných prací apod. stanoví níže uvedené právní předpisy.

Pokud ne ty sám, měla by je v každém případě znát osoba odborně způsobilá v prevenci rizik nebo přímo zaměstnavatel, pokud je způsobilý k plnění úkolů v prevenci rizik. Ti jsou povinni zajišťovat a provádět úkoly v hodnocení a prevenci rizik možného ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců, tj. dbát i na Tvou pracovní bezpečnost.

Vybrané právní předpisy týkající se podmínek ochrany zdraví zaměstnanců při práci s přihlédnutím k mladistvým zaměstnancům:

- **Zákony**
 - o Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
 - o Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
 - o Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 - o Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů
 - o Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci) a předpisy k zajištění bezpečnosti a ochraně zdraví zaměstnanců vydané na základě zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů
 - o Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů
 - o Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- **Nařízení vlády**
 - o Nařízení vlády č. 567/2006 Sb. o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů
 - o Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění nařízení vlády č. 68/2010
- **Vyhlášky**
 - o Vyhláška č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání
 - o Vyhláška č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli

Pro Národní informační centrum BOZP (Český Focal Point)
zpracoval Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.
© 2010